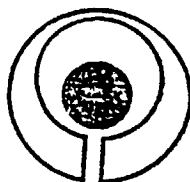

کتابخانه تخصصی زبان
شیراز

۱۳۸۰ / ۴ / ۲۰

بسمه تعالی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

پایان نامه

جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد مدیریت توانبخشی

موضوع

بررسی نگرش والدین و مسئولین آموزشی دانش آموزان عادی و معلول
در مورد تلفیق دانش آموزان معلول در مدارس معمولی

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمد تقی جفتایی

استاد مشاور:

جناب آقای یحیی سخنگونی

013251

۳۵۵۴۶

پژوهش و نگارش:

فرشته نویسی

تابستان ۱۳۷۸

تشکر و قدردانی

شکر یگانه هستی بخش دو عالم را که به یاری او توانستم این اندک را به پایان برسانم. و سپاس فراوان از اساتید عالیقدر راه‌نما و مشاور خویش جناب آقای دکتر محمد تقی جغتایی ریاست محترم دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی و جناب آقای سخنگویی مدیر گروه بخش فیزیوتراپی دانشگاه علوم بهزیستی که زحمات فراوانی را جهت این تحقیق تقبل نمودند. و همچنین تشکر از راهنمایی‌های سودمند مدیر گروه ارجمند جناب آقای دکتر منوچهر محسنی و تشکر از همکار گرامی جناب آقای نورالدین کریمی که اینجانب را در زمینه آماری هدایت نمودند.

تقدیم

تقدیم به همه معلولین و خانوادهمای گرامی معلولین به ویژه مسئولین و کارشناسان محترم توانبخشی و آموزشی و آموزگاران دلسوز و فداکار دانش آموزان معلول که همگی آنان چراغ راه طویلی می‌باشند که باید با روشنائی و فروغ مداوم خویش روز به روز شاهد پیشرفتهای ارزنده بیش از پیش این قشر از جامعه بوده و با تلاش هرچه بهتر خوشه چین امیدهای والای آینده دانش آموزان معلول باشند. تا شاید که فرشتگان آسمانی نیز در این راه خدایی و پسندیده یارویاور آنان باشند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول	
۲.....	مقدمه.....
۳.....	معرفی پژوهش.....
۳.....	بیان مسئله.....
۴.....	اهمیت مسئله integration.....
۵.....	اهداف پژوهشی.....
۶.....	سوالات تحقیق.....
۶.....	نوع مطالعه.....
۶.....	تعاریف واژه‌ها.....
۱۲.....	آمار معلولین جسمی و حرکتی.....
۱۳.....	آمار معلولین جسمی و حرکتی در ایران.....
فصل دوم	
۱۶.....	دانستیها در مورد پیشینه تحقیق.....
۱۸.....	مطالعات انجام گرفته در جهان.....
۴۱.....	مروری بر اطلاعات و تحقیقات موجود در ایران.....

عنوان

صفحه

فصل سوم

روش پژوهش	۴۳
نمونه و روشهای نمونه‌گیری	۴۳
جامعه پژوهش	۴۴
محدت پژوهش	۴۵
ابزار گردآوری داده‌ها	۴۵
روش‌های آماری	۴۶

فصل چهارم

تجزیه و تحلیل داده‌ها	۴۹
نمودارها	۶۰

فصل پنجم

نتایج باارزش پژوهش	۷۲
پیشنهادات قابل اجرا	۷۵
محدودیت‌های تحقیق	۷۷
منابع خارجی	۷۸
منابع فارسی	۷۹
چکیده پایان‌نامه	۸۰

پرسشنامه

ارزشیابی

فصل اول

فهرست:

- ۱-۱ مقدمه
- ۱-۲ معرفی پژوهش
- ۱-۳ بیان مسئله
- ۱-۴ اهمیت مسئله integration
- ۱-۵ اهداف پژوهشی
- ۱-۶ سوالات تحقیق
- ۱-۷ نوع مطالعه
- ۱-۸ تعاریف و اژها
- ۱-۹ آمار معلولین جسمی و حرکتی
- ۱-۱۰ آمار معلولین جسمی و حرکتی در ایران

مقدمه:

آموزش و پرورش در تمام دنیا یک کالای انسانی است که متعلق به افراد بشر می باشد و همه باید از این حقوق بطوریکسان بهرمنند کردند.

کودکان و دانش آموزان با نیازهای خاص از جمله معلولین جسمی و حرکتی نیز باید از آغاز تولد تا سطح کالج از خدمات آموزش و پرورش برخوردار گردند.

و حمایت از اصل یکپارچه سازی آموزش مبتنی بر این اعتقاد است که افراد معلول باید از همان فرصتهایی که دیگران در دسترس دارند برخوردار شوند و هم اکنون بنظر می رسد مدارس عادی موقعیت خوب و مناسبی را برای پذیرش تعداد کثیری از دانش آموزان معلول و کم توان دارا می باشند.

معرفی پژوهش

هدف از این پژوهش آشنا شدن کل جامعه خصوصاً اولیاء و مربیان دانش آموزان معلول از تواناییهای فرزندان کم توان خود می باشد.

این پژوهش بیانگر این مسئله است که همه کودکان کم توان و یا جسمی و حرکتی و حتی سایر کودکان و دانش آموزان

استثنایی مشارکت در زندگی اجتماعی را باید از دوران ابتدایی آغاز نمایند و این امر سبب می شود که پاره‌ایی از مشکلات ارتباطی دانش آموزان و خانواده های آنان خودبخود هموار گردد و محرومیت های آینده آنان را نیز کاهش دهد.

و با اجرا کردن این پژوهش بلاشک یک فرد ناشنوا به دنیای پر هیاهوی شنوا و خالی از سکوت پای می گذارد و یک فرد ناتوان و معلول وارد دنیای متحرک و پویا می شود.

بیان مسئله

در حال حاضر ۱۰ درصد از جامعه معلول می باشند و تعداد قابل توجهی از این معلولین در سنین واجد شرایط تعلیم و تربیت می باشند و بر اساس اصل تساوی فرصتها شرایط برای معلولین و همچنین تأیید سازمانهای بین المللی و منطقه ایی برای تحصیل دانش آموزان معلول نیاز است که این معلولین خصوصاً آنان که از بهره هوشی طبیعی برخوردارند به مدارس معمولی بروند و از جهتی در حال حاضر مدارس معمولی پذیرای این گروه از دانش آموزان نبوده و امادگی و مناسب سازی لازم را دارا نمی باشند. بدین جهت ضروری است که نگرش والدین دانش آموزان معلول و والدین دانش آموزان طبیعی را در این زمینه مطرح نموده و

جویای علایق و خواسته های آنان شویم.

و پس از جمع آوری و بررسی آماری نگرش ها تحلیل و استنباط نگرش ها را کتباً به مسئولین و مدیران آموزشی آموزش و پرورش استثنایی منعکس نموده و پیشنهادات و محدودیتهای فعلی را نیز به آنان انتقال دهیم.

اهمیت مسئله integration

برای اجرای طرح یکپارچه سازی آموزشی کودکان و دانش آموزان با نیازهای آموزشی متفاوت و با هر نوع معلولیتی می توانند در کنار همسالان طبیعی خویش به صورت پاره وقت یا تمام وقت در یک فضای آموزشی مشغول به تحصیل باشند و از فرصتهای مساوی مانند سایر دانش آموزان معمولی برای خود شکوفایی بهرمنند شوند و اگر قرار است معلولین در آینده مشارکت فعالانه در اجتماع داشته باشند نقطه شروع این مشارکت بهتر است با آموزش تلفیقی و یکپارچه سازی آموزشی در مدارس آغاز شود.

و این اقدام در مدارس در طی سالیان متمادی مانند کشورهای اروپایی چون انگلستان استمرار داشته باشند تا پس از فراغت از تحصیل دانش آموزان ناتوان از حقوق قانونی در جامعه بر خوردار گشته و اسیر تبعیض نباشند و در واقع از سوی سایر افراد اجتماع ترد نشده و دچار محرومیت و و انزوا نگردند.

و این طرح در کشور ایران بهتر بود که همزمان با طرح C.B.R اجرا گردد و یا حداقل روی آن سرمایه گذاری فکری شود.

ولی از آنجائیکه نیاز به حمایت و همکاری چند وزارت خانه خصوصاً آموزش و پرورش

داشته است هنوز به اجرا در نیامده و در حال حاضر مشارکت عمومی مردم خصوصاً مسئولین، اولیاء و مربیان مدارس عادی و استثنایی را می طلبد.

بسی امیدواری است که این تحقیق بتواند نگرش مثبتی در اذهان عمومی ایجاد نماید و حداقل دیدگاه نیمی از افراد را نسبت به معلولیت و خواسته های به حق آنان تغییر دهد و باشد که در سال آینده حداقل مدارس ویژه توانخواهان را در استان تهران و چند استان بزرگ دیگر نداشته باشیم و طرح یکپارچه سازی آموزشی تا حدودی در بین مردم طرفدار پیدا کرده باشد.

اهداف پژوهشی

اهداف کلی :

- ۱- بررسی نگرش والدین دانش آموزان استثنایی و ناتوان و والدین دانش آموزان عادی در مورد آموزش تلفیقی و برنامه ریزی یکپارچه سازی آموزشی در مدارس.
- ۲- جمع آوری و بررسی نگرش مسئولین و معلمان و کارشناسان و مربیان آموزشی و توانبخشی مناطق مختلف شهر تهران در مورد چگونگی اجرای این طرح آموزشی جدید.

اهداف جزئی:

- ۱- بررسی نگرش دو گروه از والدین دانش آموزان عادی و معلول چند منطقه از شهر تهران .
- ۲- بررسی نگرش دو گروه از مسئولین و کارشناسان آموزشی و توانبخشی مدارس عادی و استثنایی.
- ۳- بررسی نگرش والدین با تعطیلات عالی و سایر والدین نسبت به معلولین و تلفیق آنان در مدارس.

۴- بررسی نگرش چهار گروه مورد تحقیق در باره نقش مطبوعات برای شناخت بیشتر معلولین و معلولیت به مردم جامعه .

۵- بررسی نقش میزان تعطیلات والدین دانش‌آموزان در تکرار فرزندان معلول در خانواده.

سوالات تحقیق

۱- نگرش والدین دانش‌آموزان عادی به طور کلی در مورد تلفیق معلولین و طرح یکپارچه سازی آموزشی چگونه است؟

۲- نگرش والدین دانش‌آموزان استثنایی خصوصاً دانش‌آموزان جسمی و حرکتی (معلول) در مورد یکپارچه سازی آموزشی در مدارس چگونه است؟

۳- نگرش معلمان و مسئولین آموزشی مدارس معمولی نسبت به تلفیق چگونه است؟

۴- نگرش کارشناسان، مربیان آموزشی و توانبخشی و معلمان استثنایی در مراکز توانخواهان نسبت به تلفیق معلولین در مدارس عادی چگونه است؟

نوع مطالعه

مطالعه توصیفی و به گونه پیمایشی بوده که در مناطق چندگانه آموزش و پرورش شهر تهران بطور تصادفی بر روی اولیاء و مربیان دانش‌آموزان عادی و استثنایی صورت گرفته است و جمع آوری اطلاعات به صورت حضوری و مصاحبه و تکمیل پرسشنامه کتبی بوده است.

تعاریف واژها

این تعاریف از سازمان بهداشت جهانی (WHO) و کتاب راهنمای طبقه بندی بین‌المللی منتشر شده سازمان ملل است.

تعریف اختلال:

در ارتباط با غیر عادی بودن ساختار و نمود ظاهری بدن و کارکرد ارگانسیم و سیستم بدن است که می تواند ناشی از هر دلیلی باشد و اصولاً اختلالات نمایانگر آشفتگیهای موجود در سطح ارگانیک هستند.

ناتوانی چیست؟

منعکس کننده پیامدهای اختلال در عملکرد و فعالیت فرد است. بنا بر این ناتوانیها نمایانگر آشفتگیهای موجود در سطح فردی می باشد.

معلول چیست؟

معلول به فردی اطلاق می شود که ناتوانی در انجام تمام یا قسمتی از ضروریات عادی زندگی فردی و اجتماعی به علت وجود یک نقص مادرزادی، اکتسابی، جسمانی، ذهنی، یا روانی داشته باشد.

تعریف معلول جسمی و حرکتی:

معلول جسمی و حرکتی به معلولی گفته می شود که آسیب وارده به او منجر به ایجاد یک ناتوانی پایدار حرکتی در قسمت اندام فوقانی یا اندام تحتانی و یا هر دو قسمت بدن او شود. تعریف معلول جسمی و حرکتی از این نظر در این پژوهش حائز اهمیت است که در این تحقیق برای این قشر از معلولین در سن آموزش بر نامه ریزی و تصمیم گیری میشود و باید مشخصه این گروه از معلولین از سایرین کاملاً متمایز گردد.

سازمان بهداشت جهان در طبقه بندی (I C I D H) سال ۱۹۹۷-۱۹۹۸ خود در تعریف ناتوانی از کنش متقابل بین وضعیت بهداشت و عوامل جسمی بیاناتی دارد که اعلام داشته کنش

متقابل در دو جهت فرد و محیطی عمل می نماید که نتایج آن ممکن است موجب وضعیت سلامت بهداشت فرد گردد.

که در اینجا عوامل محیطی را (جامعه، سیستم معماری، سیستم حقوقی و قانونی) بر شمرده است.

و از عوامل فردی (جنس، سن، شغل، لیاقت، شیوه زندگی، عادات، تربیت، سواد و... را عنوان نموده است.

که در نشریه I C I D H ۲ عوامل فردی طبقه بندی شده نمی باشند و مرتباً در این نشریه که در ۴۸ اجلاس مورد پذیرش کشورها قرار گرفته است تأکید شده که نباید اینگونه استنباط شود که این عوامل فردی و محیطی خاص گروه معلولین است بلکه تأثیر گذار در سرنوشت همه اقشار مردم می باشد و یک پوشش جهانی به حساب می آید که دارای سه اصل می باشد. نواقص I فعالیت ها A و مشارکت P و این ابعاد هر کدام دارای طبقه بندی جداگانه می باشند که موجب ارتقاء بیشتر و ارزشیابی جامع تر خواهند شد.

و این طبقه بندی ذکر شده یک طبقه بندی کنشی است که به سایر زبانها نیز ترجمه شده و منتشر گردیده است.

که تعاریفی از نقص و فعالیت و مشارکت شده است که ترجمه آنها عیناً در زیر آورده می شود.

تعریف نقص:

ضایعه یا ناهنجاری ساختار بدن یا عملکرد فیزیولوژی و یا روانی می باشد که نواقص همیشه وسیع تر از اختلالات و بیماریها می باشند. مثل ضایعه قطع شدن عضو پا یا دست .

فعالیت چیست؟

ماهیت و وسعت عملکرد فردی و ممکن است از نظر ماهیت، مدت و کیفیت محدود باشند.

مشارکت چیست؟

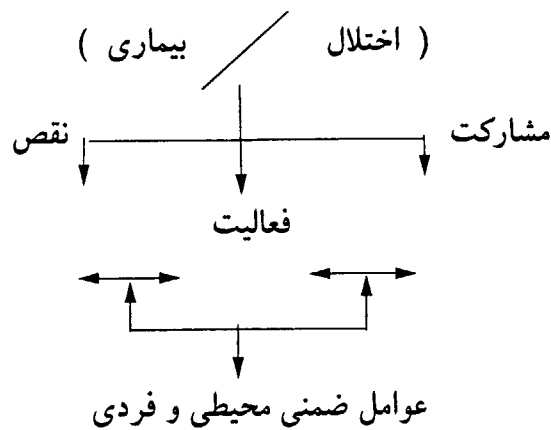
مشارکت ماهیت و وسعت درگیری فرد در شرایط زندگی در رابطه با نواقص، فعالیت ها، شرایط بهداشت و عوامل ضمنی است.

و این تعاریف را به صورت نمودار ۱ و ۲ نشان می‌دهیم که جریان یک طرفه از نقص به سمت ناتوانی و معلولیت است.

نمودار شماره [۱]

نمودار شماره [۲]

ضرورت می‌بینیم که در این بخش قبل از تعریف معلولیت و درجه بندی آن از نوع شدت تعاریف کوتاهی هم از ناهنجاری و نقش محیط و عوامل محیطی داشته باشیم. البته در کتاب